

"גם לנשמה מגיע אוכל"

הגלות לחשבה חיזויים ואקטואליה לפי סדר פרשיות השבוע

פרשת תזריע מצורע שנת תשפ"ג

1. מדוע במצות מילה צייתה התורה לקיים כאשר התינוק קטן ולא להמתין עד שהתינוק יגדל ויהיה מצווה ועושה?
2. מדוע המצווה הראשונה שיהודי מקיים בחייו היא בייסורים וצער?
3. האם יש איסור לאבי הבן לעשות מלאכה ביום המילה כיון דהויא כיום הקרבת קרבן?
4. אשת כהן הצריכה ללדת, ובאולטרה סאונד התברר שהעובר הוא זכר האם צריכה להוציא כסף כדי ללדת בבית חולים פרטי שבוודאי אין שם טומאת מת?
5. את מי למול קודם ביום השמיני, האם תינוק שנולד בניתוח קיסרי, או את הנולד כדרכו? הוכח מפרשת השבוע!
6. איך מותר לאליהו הנביא לבא בשבת לכל הבריתות והרי אסור לצאת מחוץ לתחום בשבת?
7. אדם שנדר לתת כסף לצדקה אם יהיה לו בן, האם כבר נתחייב משעת ההיריון או משעת הלידה? הוכח מפרשת השבוע!
8. האם אדם המתייגע ועוסק בתורה מזדקן מהר יותר מאדם שלא לומר תורה? הוכח מפרשת השבוע!
9. אדם המדבר לשון הרע מפסיד את כל התורה והמצוות שלו האם כאשר חוזר בתשובה חוזר אליו? הוכח מפרשת השבוע!
10. מדוע כשאומרים כל בוקר בתפילה את פרשת הקרבנות מקדימים עולה לחטאת הרי חטאת קודמת?
11. מי יכנס תחילה לבית הכנסת, המחזיק תפילין בידו או תלמיד חכם? הוכח מפרשת השבוע!
12. האם ראיית נגעים ע"י אולטרה סאונד האם נחשבת ראייה? הוכח מפרשת השבוע!
13. האם מצורע מותר ללמוד תורה והרי הקב"ה אינו חפץ בקילוסם של רשעים?
14. האם מותר לרפאות צרעת באמצעות הקרנות? הוכח מפרשת השבוע!
15. אדם שנצטרע – האם בנו יורשו בחייו והרי מצורע נחשב כמת? הוכח מפרשת השבוע!
16. מדוע אהרן לא נצטרע והרי גם הוא דיבר לשון הרע?
17. האם מותר לתלמיד לגלות למלמד דבר גנאי על חברו? הוכח מפרשת השבוע!
18. איך יתכן שאדם הנמצא בחדר, מותר לו לצאת רק דרך החלון?

"אין אנחנו עפסיקים להודות לך ה' אלוהינו ואלוהי אבותינו"

בס"ד זכינו שהשמחה במעוננו

עלון זה מוקדש השבוע לרגל הולדת הבת והנכדה של בני יקרי ומחמדי יצחק נ"י ורעייתו תח"י יהי רצון מלפני אבינו שבשמים שנוזכה כולנו לראות רוב נחת יהודי מתוך אושר ושפע של שמחה בריאות והצלחה חיים חן וחסד ברכה ושלוש עד בלי די מתוך שובע שמחות אכי"ר.

עלון זה יוצא לאור בס"ד ע"י בית המדרש "בית - יוסף"

לע"נ רבי יוסף ב"ר יצחק ז"ל ויצמן

רחוב קרית יערים 32 גבעת זאב

ניתן לקבל את העלון מידי שבוע: בהודעה ליוצא: 052-8144488 או בהודעה למייל: m3138357@gmail.com

מדוע במצות מילה צייתה התורה לקיים כאשר התינוק קטן ולא להמתין עד שהתינוק יגדל ויהיה מצווה ועושה?

הוא בן שנה, ולא אהבת בן שנה כאהבת בן שש, ואילו הונח שנתיים ושלוש, היה מביא לבטל המילה לחמלת האב ואהבתו אותו, אבל סמוך ללידתו הצורה ההיא הדמיונית חלושה מאד, וכל שכן אצל האב אשר הוא מצווה בזאת המצווה.

הרב אברהם יעקב אויסאבל זצוק"ל בספרו שנות חיים (פרשת תזריע) ביאר: מפני שאין ידוע בבירור שיהיה חי עד אשר יגדל, ואולי יענש קודם זמן המילה ולא יזכו למולו ונתבטל מהמצווה.

הגר"ש קלוגר בספרו חכמת התורה (פרשת תזריע עמוד ס"ז) ביאר: שמצות מילה היא כעין מצות ביכורים שתיכף בעת הוולד לו בנו ייתן לו יתברך חלק בראשונה, כדי להראות שמכיר ויודע שאין זה מכוחו ועוצם ידו, רק בחסדי השם נתן לו כל זה, ולכך נותן לו חלק בראשונה ממנו.

ומרן האדמו"ר מצאנו זיע"א הדברי יציב (מובא ברעוא דרעון פרשת שמות תשכ"ד ונדפס בגיליון ישראל סבא גיליון כ"א) ביאר: מכיוון שירדה התורה לסוף דעתו של אדם, שאם לא ימולו את התינוק מיד בקטנותו לא יהיה מסוגל לקיים את מצוות התורה, ויתנהג כגוי גמור כבר משחר נעוריו, כי המילה היא יסוד היהדות, מכיוון שרק על ידי המילה שבבשרו הוא נעשה יהודי, ולכן אין ממתנינים לקטן עד שיגדל ויהיה חייב במצוות אלא מלים אותו בגיל שמונה ימים.

מדוע המצווה הראשונה שיהודי מקיים בחייו היא בייסורים וצער?

להשתדל לקיים מצוות אף כשהו בצער גדול, וזה נותן כוח לכל החיים אף בזמנים קשים שיוכלו לעמוד בזה ולקיים תורה ומצוות אף שלפעמים זה כרוך בצער וקושי גדול. ובוזה מובן: מה שאמרו חז"ל כי עליך הרגנו כל היום זו מצות מילה, דכוונת חז"ל לומר לנו מאיפה לעם ישראל יש את הכוחות ואת תעצומות הנפש למסור את נפשם על קיום התורה והמצוות ולהיגרר על קיומו במשך כל ימי חייו, אומרת הגמ' הכוח מגיע מזה שקיימו מצות מילה בצער ובמסירות והכנסתו ליהדות הגיע במסירות זה נותן כח לכל החיים.

ובזה מובן מדוע מתרפאת כל המשפחה: דאיתא בספרים דמי שנתנהג עם הקב"ה יותר מכפי הטבע ויכלתו מתנהג עמו הקב"ה נמי שלא ע"פ הטבע, ואבא שהולך למול את בנו וזה יותר מטבעו שהוא הולך להכאיב צער גדול לבנו הקטן ולכל אחד יש כאלו פחדים וחששות, ועם כל זה מקיימים אותו בשמחה, מדה כנגד מדה כל המשפחה מתרפאים אף אלו שע"פ הטבע אין רפואה למכתם, אבל מכיוון שהאבא קיים מצות ה' שלא ע"פ הטבע הולכים אותו שלא ע"פ הטבע.

ובזה מובן מה שכתב השם משמואל פרשת אמור דלכן מצות מילה בשמיני ששמיני הוא מעל הטבע כידוע שמספר שבעה הוא בטבע שנברא בו ימי בראשית ושמיני הוא למעלה מהטבע כמבואר במהר"ל, ומביא רמז לזה מהא דאיתא בגמרא במסכת מגילה (דף י"ז ע"ב) כי ברכת רפואה היא ברכה שמינית מתוך שניתנה מילה בשמינית שצריכה רפואה, הרי שמספר שמיני גורם לרפואה.

האם יש איסור לאבי הבן לעשות מלאכה ביום המילה כיון דהויה כיום הקרבת קרבן?

ובטלים מי יאסוף להן דגן, ומשמע התם דמדאורייתא אסורה לעשות מלאכה ביום הקרבת הקרבן, עיין בתוספות במסכת חגיגה (דף י"ז ע"ב).

יש לחקור האם אבי הבן אסור במלאכה ביום המילה כיון דמילה הויה קרבן או דילמא אינו נאסר במלאכה.

והנה רבי דוד זכות זיע"א בספרו זכר דוד (עניני מילה) כתב: יש מקומות שנוהגים שאבי הבן והמוהל והסנדק אינם עושים מלאכה במשך כל יום המילה דהוא חג שלהם, וכמו שמובא בירושלמי דביום הקרבת קרבן אין עושים מלאכה.

וכן במאמר מרדכי (או"ח סימן תס"ח) כתב שלפי הטעם הזה אסור האב בעשיית מלאכה ביום שמל את בנו דהויה כמקריב קרבן וביום הקרבת קרבן אסור בעשיית מלאכה, ולכן נוהגים שלא הסנדק ולא המוהל אינם עושים מלאכה.

והקשה בשו"ת נשמת כל חי (יו"ד סימן ס"ב דף ק' ע"ב): והרי אין המוהל אלא כמו כהן המקריב והסנדק הרי הוא כמזבח והיכן מצינו שנאסר הכהן במלאכה ביום שמקריב בו קרבן של אחר? ואם כן אין לאסור רק לאבי הבן.

ואלוס הפרי חדש (או"ח סימן קל"ה) חולק על כל זה: וסבירא ליה דאבי הבן מותר במלאכה ביום המילה.

וכן כתב בברכי יוסף (או"ח סימן קל"ה) דהעיקר כמו שכתב הפרי חדש דאבי הבן לא נאסר במלאכה כלל.

יוביום השמיני ימול בשר ערלתו" (יב ג).

והקשו הרמב"ם בספרו מורה הנבוכים (חלק ג' פרק מ"ט), וברבינו בחיי (פרשת לך) והגאון רבי שלמה קלוגר בספרו חכמת התורה (פרשת תזריע עמוד ס"ז): מדוע צייתה התורה למול תינוק כאשר הוא קטן ולא להמתין ולמול אותו עד שיגדל ואז יהיה מצווה ועושה, כמו שאר מצוות שאינה מתחייב עד שיגדל?

הרמב"ם בספרו מורה הנבוכים (חלק ג' פרק מ"ט) ורבינו בחיי (פרשת לך) ביארו: שאילו היינו מניחים את הקטן עד שיגדל ויגיע לגיל מצוות, אפשר שלא היה עושה את ברית המילה.

עוד כתב הרמב"ם בספרו מורה נבוכים (שם): שחסד עשתה התורה כאשר היא מצווה למות את התינוק בגיל שמונה ימים, מכיוון שלקטן אין כל כך הרבה כאבים, משום שלא יכאב בכאב הגדול לרכות עורו וחולשת דמיונו.

עוד כתב הרמב"ם בספרו מורה נבוכים (שם): הקטן יבוזו לו יולדיו בעת לידתו, שלא התחזקה עדיין הצורה הדמיונית המביאה לאהוב אותו יולדיו, כי הצורה הדמיונית ההיא נוספת תמיד בראיה, והיא גדלה עם גדולתו, ואחר כן תתחיל להתחסר ולהמחות ג"כ, רצונו לומר הצורה הדמיונית, כי אין אהבת האב והאם את הבן בעת לידתו כאהבתם אותו

יוביום השמיני ימול בשר ערלתו" (יב ג).

איתא בגמרא במסכת גיטין (דף י"ז ע"ב) על הפסוק "כי עליך הרגנו כל היום" זו מצות מילה.

ויש להקשות: מדוע עשה הקב"ה כך שהמצווה הראשונה שיהודי מקיים מתקיים רק ע"י צער גדול, הרי כשרוצים לחנך אדם עושים את זה במתיקות ומדוע פה עושים ע"י צער כה גדול, ובפרט לפי מה דאיתא בגמרא דיש תינוקות שזוכרים הכול מה שהיה משעת לידתם כדאיתא בגמרא בירושלמי במסכת כתובות (פרק ה' הלכה ו'): שמואל אמר חכים אנא לחייאת דילדין לי ר' יהושע בן לוי אמר חכים אנא לגזורה דגורין לי ר' יוחנן אמר חכים אנא לנשייא דצבתין עם אימא?

והקשה בשו"ת החת"ס (יו"ד סימן רמ"ה): דאחד מאלף לא מצאנו שילד רח"ל מת ממצות ברית מילה, ואם כן יש להבין איך אמרין בגמרא דעליך הרגנו כל היום זו מצות מילה.

עוד צריך להבין: והרי איתא בירושלמי במסכת מועד קטן (פ"ג ה"ד) נולד בן זכר במשפחה נתרפאה כל המשפחה, מה ההסבר בזה ובפרט לפי מה שכתב בשו"ת מהרש"ל (סימן ע"ג) שמה דאמרו חז"ל נולד בן זכר במשפחה נתרפאה כל המשפחה - היינו ביום של הברית, צריך להבין מה ההסבר.

נראה לתרץ: דהרי לכל אחד בכל מהלך החיים פעמים רבות יש לנו ניסיונות וקשיים כדי שחלילה לא נוכל לקיים את המצוות, ולכן חכמים מלמדים את האדם מיד בתחילת חייו דאף כשיש קשיים גם אז צריכים

יוביום השמיני ימול בשר ערלתו" (יב ג).

איתא במדרש תנחומא בפרשת וירא (סימן ו') גדולה מילה שאין התינוק נכנס למניין הדורות, אלא למי שהוא מל שנאמר "זרע יעבדנו יסופר לה' לדור" (תהלים כ"ב) א"ר יצחק נאמר במילה עבודה ונאמר בקרבנות עבודה, מה עבודה האמורה בקרבנות דמים אף עבודה האמורה במילה דמים, למה זרע יעבדנו כיון שאדם מטיף טיפה אחת של דם היא חביבה לפני הקב"ה כקרבנות, לפיכך נגלה הקב"ה על אברהם כשמל כשם שנגלה בקרבנות שנאמר (ויקרא ט') "שור ואיל לשלמים לזבח... כי היום ה' נראה אליכם".

ובשל"ה במסכת חולין (פרק נר מצוה) כתב וז"ל נראה דהמוהל גם כן ראוי לטבול, ומכל שכן הוא, דהא הוא במקום הכהן העובד עבודה, כי דם מילה במקום דם קרבן תנחומא וירא ו' ויותר במעלה בסוד "אדם כי יקריב מכם" (ויקרא א' ב) ועל כן מילה ביום השמיני כמו שכתוב בקרבן (ויקרא כ"ב כ"ז) "וימיום השמיני והלאה ירצה" נמצא המוהל במקום הכהן העובד, והסנדק הוא מזבח.

ובשו"ת חתם סופר (או"ח סימן קנ"ח) כתב דיום המילה יום הקרבת קרבן הוא מדינא, ולא מאסמכתא בעלמא.

הנה איתא בירושלמי מובא בתוספות במסכת פסחים (דף נ' ע"א) דיחיד ביום שמביא קרבן אסור במלאכה, ופריך אם כן קרבן תמיד שהוא לכל ישראל וקרב בכל יום יהא בכל יום אסור במלאכה, ומשיני שאני תמיד שהתורה הוציאה מן הכולל דכתיב ואספת דגנך ואם כל ישראל יושבים

ומבוא בשפע קודש (ענייני ברית מילה עמוד ע"ז) שמרן הדברי יציב מצאנו זי"ע אמר כמה פעמים שהוא מאחר התפלות כשהיה ברית כדי שלא יהיה זמן לבעל ברית לילך לעבודה.

ובספר ישרי לב (מערכת מ' אות י"ט) העיר על הרב נשמת כל חי דנעלם ממנו דברי הפר"ח שמתיר בזה.

אשת כהן הצריכה ללדת, ובאולטרה סאונד התברר שהעובר הוא זכר האם צריכה להוציא כסף כדי ללדת בבית חולים פרטי שבוודאי אין שם טומאת?

מת?

הקשה הפרי מגדים (אשל אברהם סק"ב) שכיון שרוב הנשים אינן מפילות, ספק זה כמאן דליתא דמי, וגם שאין עושים ספק ספיקה בידיים, ועו"ש, ואולי אפשר לתרץ על פי מה שכתב המהר"ם שיי"ק (מצוה תח) דאמרינן בגמרא במסכת שבועות (דף יח ע"ב) אמר ר' חייא בר אבא אמר רבי יוחנן, כל הפורש מאשתו סמוך לוסתה הוויין לו בנים זכרים, דכתיב 'להבדיל בין הטמא ובין הטהור' וסמך ליה 'אשה כי תזרע וילדה זכר'. ולמה מקבל דווקא שכר זה. וכתב שהנה לכאורה מן התורה אינו חייב לפרוש מאשתו סמוך לווסתה, שהרי יש לאשה חזקת טהרה, וגם חזקה אורח בזמנו בא, אך לפי מה שכתב הריב"ש (סימן קצט) שהיכא דרובא וחזקה רובא עדיף. ובזה אמרתי בדרך מליצה, דאפשר לומר דזה שכר, דהויין לו בנים זכרים, דבדרך הטבע אמרו החוקרים דנקיבות רובן בעולם יותר מזכרים, ואם כן הפורש ולא סמך על רוב וחזקה משלם לו ה' מדה נגד מדה, שיהיה לו בנים זכרים דזה גם כן אינו מרוב, עכ"ל. ולכאורה מבואר בדבריו שרוב הנשים היולדות נקבות.

אולם כבר הקשה עליו הפרדס יוסף (ויקרא יא מז) דאמרינן בגמרא במסכת יבמות (דף ק"ט ע"א) שכל היולדות מחצה זכרים, ומחצה נקבות. ומבואר שאין הרוב נקבות. ויעויין עוד בריב"ש (סימן שעב) שהוא דבר מוכרח, כי כן יסד המלך, מלכו של עולם, לקיום המין האנושי. אמנם אולי עדיין יש לקיים את דברי המהר"ם שיק, שהרי הזכרים הם המיעוט, נגד הנקבות, כדאמרינן התם בגמרא שיש גם מיעוט המפילות, ומי שאינו הולך אחר החזקה, אשתו לא תהיה מהרוב אלא תלד זכר ולא תפיל. אמנם גם הנקיבות הם מהמיעוט, כיון שיש מחצה זכרים, ומיעוט מפילות, אמנם ודאי אם הוא משתוקק לזכרים, שכרו יהיה שתלד זכר.

לאור זאת נראה שאם בבדיקת אולטרה סאונד התברר לאשה שהעובר הוא זכר, מסתבר שאין כאן ספק ספיקה, וצריכה ללדת בבית חולים שאין שם טומאת מת, ויתכן שגם צריכה להוציא עבור זה.

"דבר אל בני ישראל לאמר אשה כי תזרע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים כימי נדת דותה וטמאה" (יב ב)

כתב השי"ד (יו"ד סימן שעא סק"א) בשם הרוקח (סימן שטו) אשת כהן שמעוברת מותרת להיכנס באהל המת, דספק ספיקה הוא שמא נפל הוא או שמא נקבה הוא. כלומר דאמרינן בגמרא במסכת יבמות (דף ק"ט ע"א) שכל היולדות מחצה זכרים, ומחצה נקבות, ויש גם מיעוט שמפילות.

והקשה המג"א (סימן שמג סק"ב) דצ"ע דבלאו הכא מותר דטומאה בלועה אינה מטמאה. ותיריך המשני"ב (סק"ג) בשם התיב חיים, שכוונת הרוקח, דאשת כהן שקרבו ימיה ללדת מותרת להיכנס לכתחילה באהל המת, דאף שנראה לנו שוודאי תלד שם ולד ושמא יהיה זכר ויטמא שם, אפילו הכי מותר דספק ספיקה הוא שמא יהיה נקבה ושמא יהיה נפל.

את מי למול קודם ביום השמיני, האם תינוק שנולד בניתוח קיסרי, או את הנולד כדרכו? הוכח מפרשת השבוע!

למרות שנולד בניתוח קיסרי, או את הנולד בלידה רגילה, למרות שנולד מאוחר יותר?

בשאלה זו יש לדון בכמה אופנים: א. מה הדין כאשר מלים שני תינוקות יחד שנולדו בלידה רגילה, מי קודם למול, זה שנולד קודם, או שאין נפקא מינה: ב. הנולד בניתוח קיסרי האם יש עליו מצות מילה ביום השמיני, ג. את מי למול קודם, את הנולד בניתוח קיסרי, או את הנולד בלידה רגילה: ד. האם ראוי לעשות סעודה אחת לשתי ברייתות?

שני תינוקות הנימולים במקום אחד. את מי מלים קודם?

הר"ן על מסכת מועד קטן מכת"י בקונטרס אחרון סוף מועד קטן ושם כתב וז"ל: תניא בבל עיר שמתו בה שני מתים כאחת מוציאים את הראשון, ואחר כך מוציאים את השני, פירוש אותו שמת ראשון מוציאים ראשון. ומהכא שמעינן שאם יש שני תינוקות או ג' בעיר למול ביום אחד, שהנולד תחלה מלין תחלה משום דביאתו לעולם כיצאיתו. וכן כתב בהלכות קטנות (ח"א סימן ז רמח). לאור זאת יש מקום לומר שצריך למול את הנולד קודם, שהרי לשיטת הר"ן כך הוא מעיקר הדין, ולשיטת הברית אברהם גם נהגו כן, ובפרט שלשיטתו אפשר למול את מי שרוצים, ואם כן אם ימולו קודם את הנולד ראשון, הרי עשו ככל השיטות.

הנולד בניתוח קיסרי, האם חל עליו מצות מילה ביום השמיני?

דרי אחאי סוף פרשת לך לך איתא כמה פעמים נימול אחר שמונה, משמע שכן היי גרסתו ש"ס דעל כל פנים צריך להמתין שמונה ימים, ושוב אין בו חילוק בין שמונה לתשעה ימים, אבל מחוסר זמן אינו נימול, וכן הוא בדין דמי גרע אדם מבהמה דכתיב מיום השמיני והלאה ירצה כמי"ש הט"ז (יו"ד סימן רסה ס"ק יג).

להלכה: כתב חר"ן הבית יוסף (יו"ד סימן רסב) וז"ל: כתב הר"ן (שם נד ע"ב ד"ה ולענין) שה"ר יונה פסק כרב אסי שאינו צריך למול לשמונה, ולשיטת רוב הפוסקים אפשר למול מיד, ולשיטת החת"ס רק מיום השמיני, ואחרים פוסקים דלא כוותיה אלא כתנא קמא שנימול לשמונה, והר"ף (דף נד ע"א וע"ב) לא הכריע הלכה כדברי מי, משמע דמספקא ליה מילתא, הלכך מטילים אותו לחומרה דנימול לשמונה, ואין מחללים עליו את השבת, וכן דעת בעל הלכות גדולות, ובעל המאור, וכן דעת הרא"ש ז"ל (סימן ו) וכן פסק הרמב"ם.

"ויביום השמיני ימול בשר עֲרְלָתוֹ" (יב ג)

שני אחים נולדו להם בנים ביום שישי, אחד התינוקות נולד בשעה עשר בבוקר, אך נולד בניתוח קיסרי, השני נולד בשעה שתיים בצהריים, אך בלידה רגילה, וכיון שהברית של שני הבני דודים צריכה להתקיים בשבוע הבא ביום שישי, וכל המשפחה תצטרך לנדוד מברית לברית ביום שישי הקצר, ולא יספיקו להכין את השבת כדבעי, החליטו לעשות את הברית במקום אחד. כעת הסתפקו מי למול קודם, האם את הנולד קודם,

שני תינוקות שנולדו כדרכם, ובאים למול אותם ביום השמיני ביחד, כתב הפתחי תשובה (יו"ד סימן רסה סק"ט) בשם הברית אברהם (או"ח סימן יד) שאין שום סברה להקדים דווקא לזה שנולד תחלה, ומסימן שני"ד לגבי שני מתים - שקוברים תחילה את מי שנפטר תחילה אין ראייה, דהתם חל החיוב מיד בשעה שמת האחד טרם מיתת השני, משא"כ בזה דהחיוב חל ביחד מתחילת יום שמיני. ומ"מ נהגו להביא למול תחילה זה שנולד מקודם, אפשר שהוא מטעם שלא יתעורר קנאה ומחלוקת, עיין שם. וכן כתב בשו"ת קול גדול (סימן ל) שאין סיבה להקדים את הנולד קודם, כיון שהחיוב חל ביום השמיני. אמנם בשנת תרצ"ה נדפס חידושי

מבואר בגמרא במסכת שבת (דף קלה ע"א) אמר רבי אסי כל שאין אמו טמאה לידה אין נימול לשמונה, אמר ליה אביי דורות הראשונים יוכיחו שאין אמו טמאה לידה ונימול לשמונה, אמר ליה נתנה תורה ונתחדשה הלכה, ומקשה הגמרא (שם ע"ב) והאב איתמר יוצא דופן ומוט שיש לו שתי ערלות רב הונא ורב חייא בר רב, חד אמר מחללים עליו את השבת, וחד אמר אין מחללים, עד כאן לא פליגי אלא לחלל עליו את השבת, אבל לשמונה ודאי מלין ליה; ומתירצת הגמרא, הא בהא תליה. ובהמשך הגמרא (שם ע"ב) מביאה בזה הגמרא מחלוקת תנאים, דתנא קמא סבר אף על גב דאין אמו טמאה לידה נימול לשמונה, ורבי חמא סבר כל שאין אמו טמאה לידה אינו נימול לשמונה. ולצד שאינו נימול לשמונה, כתב רש"י שנימול מיד, ואין צריך להמתין לשמונה, וכתב בחתם סופר שכן הוא בכל המפרשים ופוסקים מפורסמים. ומה שכתב רש"י בחומש (בראשית יז יג) ללמדך שיש יליד בית נמול לאחר שמונה ימים, כתב המהרש"א שהוא טעות סופר וצריך לומר לאחד. ומה אעשה דבשאלתות

את מי למול קודם את הנולד בניתוח קיסרי, או את הנולד בלידה רגילה?

ביום השמיני, הרי הוא קודם, כמו כל שני תינוקות שנולדו בלידה רגילה, שהנולד קודם, מלין אותו ראשון, ואם אין צריך למולו ביום השמיני, אלא אפשר למולו כבר מהיום הראשון, אם כן הוא קודם, כיון שכבר נתחייב במצות מילה, קודם שנתחייב הנולד בלידה רגילה, אלא שעדיין יש לדון בזה, שלצד זה הרי ביום השמיני הוא מילה שלא בזמנה, ולשיטת הברית אברהם מילה בזמנה קודמת, וגם לשיטת החתם סופר שסובר שכל מילת הנולד בניתוח קיסרי ביום השמיני אין מצותו ביום השמיני דווקא כמו הנולד בלידה רגילה שמצותו ביום השמיני, אולי הוא קודם, מכל מקום יש לצרף את שיטת הדבר אברהם שמילה שלא בזמנה קודמת, ועוד שכיון שלמעשה אנו פוסקים שצריך למולו ביום השמיני, הרי זה גם שעתו, וגם על זה נאמר חביבה מצוה בשעתה.

האם מותר לעשות סעודה של שתי בריתות יחד?

לכו"ע אין בזה משום מצות חבילות חבילות, כמבואר בגמרא במסכת פסחים (דף קב ע"ב) שבקידוש והבדלה על כוס אחת אין משום מצות חבילות, כיון שהיא חדא מילתא, וכל שכן בסעודת שתי בריתות שהם דבר אחד ממש. ובפרט שהם שני אחים שעושים יחד אולי אין בזה משום מצות חבילות חבילות.

איך מותר לאלהו הנביא לבא בשבת לכל הבריות והרי אסור לצאת מחוץ לתחום בשבת?

ללא גוף אינו מחויב במצוות דהרי במתים חפשי כתיב ולכך נשמתו יכולה לבא לכל הבריות בשבת. וכן כתב הגאון רבי שלמה קלוגר זצ"ל בספרו טוב טעם ודעת (מהדורה ג' חלק ב' סימן רל"ד) שהסתפק האם מותר לעשות ברית בשבת, כיון דאיכא שיטות דפנחס זה אליהו, אי"כ הו"א כהן ואסור לטמאות את עצמו, ומסיק: דמותר דאינו בא בגוף ממש.

והנה מרן שר התורה הגאון רבי חיים קניבסקי זצוק"ל בספרו דרך אמונה (ח"ד ע"מ ק' בביאור הלכה) מביא שהוא שאל את החזון איש שלפי דברי החת"ס מה רוצה הגמרא במסכת עירובין (דף מ"ג ע"א) להביא ראיה דאין תחומין למעלה מעשרה, מהא דאליהו היה בשבת בבוקר בסורא, ובערב היה בפומפדיא, אולי הגיע לסורא כמלאך ונהפך לאדם ואמר הלכות, ואח"כ שוב נהפך למלאך והגיע לפומפדיא ונהפך שוב לאדם ואמר את ההלכות; ותירץ החזון איש: בבדיחותא דאדם אסור להפך למלאך בשבת משום נטילת נשמה.

הרוקח בספרו סוד רזיא מבאר: אליהו זכור לטוב ממונה על הרבה, ויש לו הרבה שלוחים שהרי כאשר כמה תינוקות נימולים בשבת בהרבה מקומות, איך יהיה בכאן ובכאן אם יש תחומין למעלה מעשרה, אלא שיש לו שלוחים תחתיו.

אדם שנדר לתת כסף לצדקה אם יהיה לו בן, האם כבר נתחייב משעת ההיריון או משעת הלידה? הוכח מפרשת השבוע!

(שם) בשם ספר חצי מנשה, שלכך כתיב בתורה ויתרוצצו הבנים, כיון שבשעת כתיבת התורה כבר נולדו.

וכן כתב בספר רביד הזהב בפרשת תולדות שאינו נקרא בן עד שיוולד, והביא לזה ראיה, מדאמרין בגמרא במסכת יבמות (דף לה ע"ב) לגבי החולץ למעוברת והפילה, שרבי יוחנן סובר שחליצה חליצה דמעוברת הוי כאין לה בן והייתה חליצה טובה, וגם לריש לקיש החולק וסובר שאין חליצתה חליצה, היינו רק דצריך להמתין שמא תלד בר קיימא. הרי מבאר שלכו"ע מעוברת נחשבת כאין לה בן, עיי"ש.

ובמשך חכמה בפרשת תזריע הוסיף שאפילו לאחר שתלד, כל זמן שלא יצא מחזקת נפל, אינו נקרא בן, והביא לזה ראיה שבכל הפרשה, כתיב קורא לנולד זכר או נקבה, אך 'ובמלאת ימי טהרה' כתיב לבן או לבת, והטעם שכיון שמלאו הימים, אז אינו בספק נפל ורק אז הרי הוא בגדר בן או בת, אבל בשעת הלידה אינו רק זכר ונקבה, שעדיין הוא ספק נפל, ונפל אינו בן.

ויתכן שעבנינו אינו צריך לתת את הכסף רק לכשיולד, והטעם שכל זמן שלא נולד עדיין אין השמחה מושלמת, ובנדרים הלך אחר לשון בני אדם, ואינו מתכוון רק לאחר שיוולד, ואף המהרש"ל יתכן שלא אמר אלא בנדר שלא לשתות יין, שנדר בעת צרה שלא לשתות יין, ומיד שאשתו נכנסה להריון, הצרה עברה, אבל השמחה יתכן שאינו מגיעה עד הלידה.

ולכאורה כיון שהנולד כדרכו הוא ודאי זמנו ביום השמיני, והנולד בניתוח קיסרי הוא ספק זמנו, אולי יש למול את הנולד בלידה רגילה קודם. וכמו שכתב הפתחי תשובה (יו"ד סימן רסה סק"ט) בשם תשובת ברית אברהם (חלק או"ח סימן יד) ותשובת יד אליהו (סימן מא) על דבר שתי מילות ביום א' ואחת מהם שלא בזמנה, צריכים מקודם למול המילה שבזמנה, דחביבה מצוה בשעתה. אך מאידך בשו"ת דבר אברהם (ח"א סימן לג) האריך לדחות את דבריהם, ומסיק שיש להקדים את המילה שלא בזמנה, מכיוון שהתינוק שעבר זמנו עובר כל רגע ורגע על מצוות עשה, משא"כ התינוק שזמנו היום, לא עובר שום עבירה אם נימול יותר מאוחר ביום השמיני, עיין שם. לאור זאת יש מקום להקדים את זה שנולד ראשון, ממה נפשך, לצד שהנולד בניתוח קיסרי יש מצוה למולו

יתכן שיש כאן שאלה של אין עושים מצות חבילות חבילות, והטעם שלא יראה עליו כמשאוי, גם בעניינינו מקיים שני מצוות בסעודה אחת, אמנם בתפארת ישראל במסכת שבת (פ"ב בועז אות ב) כתב שדווקא כשאדם אחד עושה שתי פעולות כאחת, כגון כהן שמשקה שתי סוטות או מטהר שני מצורעים. אבל כשעושה פעולה אחת, ועי"ז יקיים שתי מצוות, אין כאן איסור משום חבילות מצוה. אמנם בעניינינו שהיא מצוה אחת,

י"ביום השמיני ימול בשר ערלתו" (יב ג).

מכאן לומדת הגמרא במסכת שבת (דף קל"ב ע"א) דמילה דוחה שבת.

והקשו בשו"ת חתם סופר (ליקוטי תשובות סימן צ"ח) וכן מרן הגר"ש אלישיב זצוק"ל בספרו הערות על הגמרא במסכת ברכות (דף ג) : על הא דנהגו לאמור בברית מילה זה הכיסא של אליהו הנביא זכור לטוב, וגם מתפללים המוהלים שיעמוד אליהו על ימנים לסמכם ואת זה אומרים אפילו בשבת, והרי בגמרא במסכת עירובין (דף מ"ג ע"א) אמרין דאליהו אין יכול לבא בשבת לבשרנו על הגאולה משום דשמא יש תחומין למעלה מעשרה טפחים, ואם כן איך בברית כן יכול לבא?

בשו"ת חתם סופר (ליקוטי תשובות סימן צ"ח) מתרץ: שכאשר אליהו הנביא עלה בסערה השמימה, לא עלה עם גופו, רק נשמתו נפרדה מגופו, ורק נשמתו עלתה לשמש למעלה, אולם גופו שורה בן עדן התחתון בעולם הזה, וביום הבשורה על ביאת משיח צדקנו תתלבש נשמתו בגוף הקדוש הלו ואז הוא ככל אדם מחכמי ישראל שהוא חייב במצוות, ולכך אינו יכול לבא מחוץ לתחום בשבת, אבל כשבא אליהו למילה אינו בא בגופו, אלא נשמתו באה. והראיה לזה: שאומרים אליהו "מלאך" הברית, דהיינו שהוא בא לברית בתוך מלאך וכשהוא בא בנשמתו כמלאך

מעשה באדם שעברו כמה שנים מחתונתו ואשתו טרם נפקדה, ונדר כאשר יהיה לי בן, אתן סכום עצום לצדקה, והנה לפקודת הימים נפקדה אשתו ונתעברה. ועתה מסתפק האם אני חייב לשלם את הנדר מיד, או שמא אמתין עד שתלד ואז אשלם את נדרי?

כתב הרמב"ם בהלכות שחיטה (פ"י"ב ה"י): מותר לשחוט את המעוברת עובר ירך אמו הוא. ואין בזה איסור של אותו ואת בנו. ומשמע מדבריו שלמ"ד עובר לאו ירך אמו אסור, כיון שהעובר נקרא בן.

אולם בפסקי תשובה (סימן קד) הביא בשם בעל העיטור בהלכות שחיטה שאין איסור אותו ואת בנו במעוברת, שלא מקרי בן עד שיצא לאוויר העולם, כדכתיב 'הנך הרה וילדת בן', וכן בודד הוא אומר 'בני אשר יצא ממעי'. ולפי זה גם לפי המאן דאמר עובר לא ירך אמו מותר לשחוט מעוברת.

ובספר ים של שלמה על הגמרא במסכת יבמות (פרק ט סימן ו) כתב שעובר אף שהוא במעי אמו קרוי בן, דכתיב (בראשית כה כב) 'ויתרוצצו הבנים בקרבה', ורבקה עדיין הייתה מעוברת, אך זרע הוא רק הנולד, דכתיב (בראשית ד כה) 'כי שת לי אלוהים זרע', וכן (ישעיה נג ג) 'יראה זרע יארץ ימים', ומשום הכי נראה לי, מי שנדר שלא אשתה יין עד שיהיה לי זרע, לא ישתה עד שיוולד, עכ"ל. מבואר בדבריו שאם נדר שלא אשתה יין עד שיהיה לי בן, מותר ביין מיד בתחילת ההיריון.

אולם באבן עזרא (בראשית כה כב) כתב שנקראו בנים על שם סופם, וכן 'ובגדי ערומים תפשיט' (איוב כב ו). כלומר שקשה לו אם הם ערומים איך יפשיטם, אלא שנקראו ערומים על שם סופם. עוד הביא בפסקי תשובה

האם אדם המתייגע ועוסק בתורה מזדקן מהר יותר מאדם שלא לומר תורה? הוכח מפרשת השבוע!

שבעים שנה, לפי שלא היה בן שבעים, כי אם צעיר לימים, אלא שהיה מרבה להגות וללמוד ולקרוא לילה ויומם עד שחלשו כחות גופו ונזדקן,

הנה בפירוש המשניות להרמב"ם במסכת ברכות כתב על מה דאיתא שם במשנה שאמר ר' אלעזר בן עזריה הרי אני כבן שבעים שנה ולא אמר בן

ומתרחץ החתם סופר: שדבריו של הרמב"ם הללו אינם סותרים את דברי הגמרא שנעשה לו נס, כי לעני"ד בטבע של חכמי ישראל יתחווירו זקניהם מרוב עיונם ואפיפות הליחות, אלא בהשגחת הבורא נותן התורה יתייש לא כהתה עינם ולא ינוס ליחותם על ידי חולשת התורה, וקווי ה' יחליפו כח, אך כשרצה הקדוש ברוך הוא שיתמנה לנשיא סילק הנס והניחו בטבעו ונתחווירו ונתלבנו שערותיו, נמצא לפי הליכות כל החכמים הווה זה נס, ולפי טבע העולם איננו נס, וצדקו דברי השי"ס ודברי הרמב"ם עכ"ל.

אדם המדבר לשון הרע מפסיד את כל התורה והמצוות שלו האם כאשר חוזר בתשובה חוזר אליו? הוכח מפרשת השבוע!

וכן אמר דוד המלך בספר תהילים (יב) "סביב רשעים יתהלכון כרום זלות לבני אדם", וידוע שכל המדבר על חברו אז עונותיו נטולים ונתונים למדבר עליו נמצא דכל עולה לגדולה עונותיו מחולים כיון שמדברים עליו, וזהו הכוונה סביב רשעים יתהלכון שכולם נעשים רשעים על ידי זה שמדברים על הנעשה פרנס.

יש לחקור המדבר לשון הרע על חברו שמפסיד את כל התורה והמצוות שעשה האם כשחוזר בתשובה על עוון לשון הרע מקבל בחזרה את כל הזכויות או דילמא כיון שזה כבר עבר לאדם השני אינו מקבל בחזרה את הזכויות?

הנה החתם סופר בדרשות (חלק א' דרשה לו' באדר דף ק"ע) כתב וז"ל: קבלה ביד הראשונים המספר לשון הרע על חברו אז מצוותיו של המדבר נוספים על מי שדיבר אליו, וחטאיו שלו נוספים על המדבר לשון הרע, וכן הוא בספר חובת הלבבות, ואמרו ז"ל: דמעיל מכפר על לשון הרע יבא דבר שבקול ויכפר על דבר שבקול, וכשיתכפר על עוון לשון הרע, אזי מחזיקים לו מצוותיו ומתמלא הרמון כבתחילה.

וכן כתב בספר מערכי לב (חלק א' דף קנ"ד ע"ב) שכל דבריו של חובת הלבבות דווקא כאשר אותו מספר לשון הרע עומד במרדו, אבל אם המספר נתחרט והלך והשתדל לפייס את חברו והוא נתפייס, בכי האי גוונא אינו מפסיד זכויותיו, וגם בכהאי גוונא אין מטילים עליו מן השמים עונות חברו כיון שנפייס.

ורבנו יוסף חיים בספרו בן איש חי (דרוש ג' לשבת תשובה דף מב) כתב לפי זה דבר נפלא: כיון שבימים נוראים כל אחד מבקש מחילה מחברו וגם ישראל מעצמן מוחלים זה לזה נמצא שאם לקחו זה מזה הזכויות בימות השנה, הנה עתה מחזירים אותם לבעליהם, ולכן בימים אלו אנחנו אומרים "כתבנו בספר זכויות" הם הזכויות שלנו אשר בחטאינו העברנו לאחרים, ועתה שאנחנו שבים ומקבלים מחילה זה מזה תכתוב אותם לנו.

ובפרדס יוסף (בפרשה) כתב לבאר דבר נפלא: הא דכתוב "זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו" לפי מה שכתב בחובת הלבבות שאם דיבר לשון הרע לוקחים ממנו כל התורה והמצוות, וזה מה שאמר הפסוק מתי תהיה תורת המצורע זה רק ביום טהרתו שיחזור בתשובה, אבל קודם לכן זה התורה של מי שדיבר עליו.

ונעשה זקן בן שבעים שנה. והרי החלה בו הזקנה ברצונו כמו שנתבאר בתלמוד.

והקשה החתם סופר בספרו תורת משה (פרשת חיי שרה ד"ה זקן): הרי בגמרא במסכת ברכות (דף כ"ח ע"א) מביאר דנעשה לו נס ביום שנעשה נשיא כדי שיתקבלו דבריו הווה, אתרחיש ליה ניסא ואהדרו ליה תמני סרי דרי חיותא, והיינו דקאמר רבי אלעזר בן עזריה, הרי אני כבן שבעים שנה, ולא בן שבעים שנה?

הנה איתא בספר חובות הלבבות (שער הכניעה פרק ז') וז"ל: כי כבר נאמר על אחד מן החסידים, שזכרו אותו לרעה, וכיון שהגיעו הדבר, שלח למדבר בו כלי מלא מזמרת ארצו, וכתב אליו הגיעני, ששלחת לי מנחה מזכותיך, וגמלתניך בזה, ואמר אחד מן החסידים הרבה בני אדם יבואו ליום החשבון, וכשמראים להם מעשיהם, ימצאו בספר זכויותם זכויות, שלא עשו אותם, ויאמרו לא עשינו אותם ויאמר להם עשה אותם אשר דבר בכס וספר בגנותכם, וכן כשיחסר מספר זכויות המספרים בגנותם, יבקשו אותם בעת ההיא, ויאמר להם אבדו מכם בעת שדברתם בפלוני ופלוני, וכן יש מהם גם כן שימצאו בספר חובותם חובות שלא עשו, וכשאומרים לא עשינום, יאמר להם נוספו עליכם בעבור פלוני ופלוני שדברתם בם, כמו שנאמר "והשב לשכנינו שבעתים אל חיקם חרפתם אשר חירפוך ה'" ועל זה הזהירנו הכתוב באמרו זכר את אשר עשה ה' אלוהיך למרים בדרך.

וכן כתב בספר אורחות צדיקים (שער הענווה) וז"ל: כי כבר היה אחד מן החכמים שסיפרו עליו רע, וכשנודע הדבר לחסיד, שלח לאותו שסיפר עליו דורון, וכתב לו אתה שלחת לי דורון מזכותיך, ואני גמלתני לך בדורון זה ששלחתי לך, כי ליום הדין מראים מצוות להרבה בני אדם שלא עשו אותן המצוות, ויאמרו הלא לא עשינו זה, וישבו להם אותם שסיפרו עליכם רע הם עשו אלו המצוות, ונטילים אותן מהם ונותנים לכם, וכן לרשעים מראים עבירות שלא עשו, וכשיאמרו הלא לא עשינו, ישיבו להם: אלו העבירות עשו אותם שסיפרת עליהם לשון הרע ונטלו מהם והתווספו עליכם.

והחפץ חיים בספרו שמירת הלשון (שער הזכירה פרק ז') מביא ראייה ליסוד זה מהמרדש: דאיתא במדרש תהילים (פרק י"ב) "אל תיתן את פיך לחטיא את בשרך" מדבר בלשון הרע, שהם מחטיאים בפייהם את בשרם במה שהם מוציאים בפייהם, "למה יקצוף האלוהים על קולך" על אותו הקול שהוצאת בפיך, ואמרת לשון הרע על חברך", וחבל את מעשה ידיך" מעט תורה שיש בידך את מאבדה, שהכוונה כמו שכתבו בספרים הקדושים שמי שמדבר לשון הרע על חברו גורם ממנו שנטילים ממנו זכויותיו שעשה עד עתה, ונותנים אותו לחברו.

ובדרשות החתם סופר (דרוש למגילת רות) כתב לפי זה לבאר דבר נפלא: דהנה איתא בגמרא בירושלמי במסכת ביכורים (פרק ג הלכה ג) מי שעולה לגדולה מוחלים לו כל עונותיו, ויש להקשות מה ההסבר שמי שעולה לגדולה מוחלים לו כל עונותיו, וכי זה חלק מהמשרה, ואולי הטעם שמטבע בני אדם לדבר לעג הרבה על המתמנה פרנס על הציבור,

יִתְקַחוּ לִי תְרוּמָה! מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּרוּ לְבֹו תִקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי"

אתה שתמיד רצית להנציח את הקרובים לך בצורה מכובדת זו ההזדמנות שלך!

אנו נערכים לגיוס תרומות עבור הרחבת האדרת ושיפוץ בית המדרש חדר השיעורים עזרת הנשים, וקניית ארון קודש חדש גדול ופצוץ לספרי התורה וכל כלי הקודש.

זו ההזדמנות שלך לקחת חלק בזיכוי הרבים ובפהפכה הרוחנית בגבעת זאב ולקחת חלק בזכויות הלימוד ניתן לתרום גם לשיפוץ עזרת הנשים וחדר השיעורים ולזכות בקריאת שם לע"נ.

לפרטים: הרב יוסף ויצמן: 052-8144488 הרב שמעון נעים: 058-7700681

ניתן לתרום ולסייע גם בביט בטלפון מספר: 052-8144488

מדוע כשאומרים כל בוקר בתפילה את פרשת הקרבנות מקדימים עולה לחטאת הרי חטאת קודמת?

כן כבר כיפר על חייבי כריתות ועשה אם כן עולה הוי דורון, ר"ל מכל מקום נגד חטאת מקרי עולה דורון, דהא קודם הבאת החטאת היה עליו חטא לא תעשה שזדונו כרת, וגם חטא עשה, ואפילו יביא עולה עדיין יישאר חוב לא תעשה שזדונו כרת, לכן עדיף טפי שיביא תחלה החטאת ויכפר כפרה גמורה על הלא תעשה, וגם על העשה על כל פנים יכפר מקופיאי, אבל באמירתנו כתב הטור שלא יאמר: יהי רצון כאילו הקרבתי חטאת אחר פרשת החטאת שמא אינו חייב חטאת, מה שאין כן בעולה יכול לומר: יהי רצון כאילו הקרבתי עולה, אף על גב דעולה מכפרת אעשה, משום דאמרינן בגמרא אין לך אדם שאינו מחויב עשה, אם כן לכן יאמר עולה קודם שהיא מכפרת שאין לך אדם בישראל שאינו מחויב עשה כני"ל, אבל כשיודע שנתחייב חטאת יאמר חטאת קודם, והחיד"א בברכי יוסף מביא בשם הפוסקים שאף כשיודע שבוודאי חטא יאמר פרשת עולה קודם.

בספר דעת קדושים (או"ח סימן א) מובא בשערי תשובה (או"ח סימן א) מתוך: בחטאת מלבד הכפרה בדם איכא נמי אכילות בשר שכוהנים

"אחד לעולה ואחד לחטאת" (יב ח).

וכתב רשי לא הקדימה הכתוב אלא למקראה, אבל הקרבת חטאת קודם לעולה, כך איתא בגמרא במסכת זבחים (דף צ' ע"א).

והקשו המגן אברהם (סימן א' ס"ק ח'), והשערי תשובה (או"ח סימן א') ועוד ראשונים: למה כתב הטור ומרן השו"ע באו"ח סימן א' לומר בכל יום בשחרית פרשת עולה ורק אחר כך חטאת, הלא קימ"ל בגמרא במסכת זבחים (דף צ' ע"א) דחטאת קודם לעולה?

המגן אברהם (סימן א' סק"ח) מתוך: על פי מה דאמרינן בגמרא במסכת זבחים (דף ז') למה חטאת קודמת לעולה משל לפרקליט שנכנס למלך, ריצה הפרקליט נכנס דורון אחריו, ולכן כשאדם חטא קודם מרצה את המלך בחטאת, ואחר כך מביא את העולה שהוא דורון, והתוספת שם הקשו איך אמרת דעולה דורון, ומהאי טעמא בא אחר חטאת, הרי על עשה מכפרת יותר מחטאת, אף על פי כן כשהקריב חטאת ראשונה אם

בשו"ת דברי יציב (חלק חושן משפט סימן קג) מתרץ: יש לומר דהטור סבירה ליה כרשב"י דעולה מכפרת על הרהור הלב, ולכן שפיר באה קודם לחטאת, כיון דמכפר נמי על עבירה, ורק לאידך תנאי דעולה מכפרת על עשה אמרינן שתמיד חטאת קודם לעולה.

ובטעם הדבר שבתפילה מקדימים את העולה: (א) החתם סופר (בפרשה) מבאר: שבכל התורה כל העוסק בפרשת הקרבנות כאילו הקריב אותו קרבן, וא"כ לעולם צריך להקדים החטאת לעולה, משא"כ פרשת יולדת דלא שייך בהו כאילו הקריב, שהרי ת"ת אינו אלא לזכרים, ובהו לא שייך יולדת, ואינו כאילו הקריב רק מצות קריאה בעלמא, ומשום הכי ראוי להקדים עולה דחשיב טפי מחטאת.

החיד"א בספרו חומת אינך (בפרשת השבוע) כותב: הנה העולה באה לכפר על הרהור הלב, והחטאת על החטא שחטא במעשה, ומן הדין היה שיהא חמור החוטא במחשבה יותר מחוטא במעשה שהמחשבה רוחנית והוא חלק ה', אך מענוונותו יתברך לא רצה להעניש על המחשבה, ומיהו להעיר לב האדם הקדים את העולה בכתוב לומר דמן הדין היה להעניש על המחשבה, אמנם אל רחום הוא ואין עונש אלא על המעשה, ולכן ההקדמה חטאת קודמת לעולה, כך, ועיין בשם משמואל באריכות בפרשה, וכן בכלי חמדה במילואים.

מי יכנס תחילה לבית הכנסת, המחזיק תפילין בידו או תלמיד חכם? הוכח מפרשת השבוע!

השובש אותם. ואם כן יש להקדים את המחזיק את התפילין בידו, מכיוון שיש להם חשיבות של תפילין, מה שאין כן אדם השובש תפילין בראשו, התפילין בטלים לאדם. ולכן יש להקדים את האדם המחזיק תפילין בידו, למי שיש לו תפילין על ראשו.

ולכאורה נראה, שכל מה שיש להקדים את מי שנושא תפילין או שאר ספרים, הני מילי באנשים שווים, אבל אם מי שיש לו תפילין בראשו, הוא תלמיד חכם גדול, יש להקדימו מעיקר הדין, שהרי מדינא דגמרא יש לכבד את הגדול להיכנס תחילה, וכמו שמבואר בגמרא במסכת בבא קמא (דף פ) ובעוד מקומות, וכן פסק הרמ"א (יו"ד סימן רכב סי"ז), מה שאין כן הדין של לכבד את המחזיק ספר תחילה לא מוזכר בש"ס ובפוסקים, ולכן יש להקדים את התלמיד חכם, וכל שכן אם הוא רבו יש להקדימו אף שהתלמיד מחזיק בידו תפילין או שאר ספרים. ואמנם המחזיק"ל נהג להקדים לפניו מי שהחזיק ספרים, ובפשוטו משמע שהקדים אף אנשים שהיו קטנים ממנו, יתכן שהדבר היה הנהגה של עונה, ולא היה בזה ביזיון של כבוד התורה, כיון שהשני החזיק ספר, אבל התלמיד עצמו לא יכנס תחילה אם רבו לא יכבדו בגלל הספר, וצ"ע.

האם ראיית נגעים ע"י אולטרה סאונד האם נחשבת ראייה? הוכח מפרשת השבוע!

להקב"ה כשמרים קבלה את הצרעת: "אל נא תהי כמות אשר בצאתו מרחם אמו", שמרים לא תהא כמצורע שנולד מנוגע, שאין לו טהרה עולמית.

והביא שהקשה בספר שיירי טהרה לרבי מאיר אריק זצ"ל על מסכת נגעים (פ"ז מ"א): דהרי מפורש במשנה שם שקטן שנולד מנוגע אינו טמא? ותיירץ, שלפי השיטות שהטעם שעובר אינו טמא בנגעים הוא מטעם שהכהן אינו יכול לראותו. ואפשר לומר שיש הבדל בין קטן שנולד מנוגע בזמן שהיו ישראל במדבר, לבין שאר הזמנים.

שהרי תוספות בגמרא במסכת שבת (דף כב ע"ב ד"ה וכו') מביא מברייתא דמלאכת המשכן, שכל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר והיה הענן מאיר, היו יכולים לקחת חבית ולהניח אותו ליד הענן, והיו רואים מה שבתוכו. ולפי זה יש לומר שבמדבר היו יכולים לראות בשעה שהנגע נולד בשעת עיבורו והיה טמא, ולכן משה רבינו אמר אל נא תהי כמצורע הזה שאין לו טהרה, משום שאז היה הדין כן.

ואולם גם אם נאמר שהענן היה מאיר, נראה שהיה לזה גדר כמו ראייה בעשית, וכמו שכתב הרמב"ם (שם פ"ט ה"ד) אין הכהן רשאי לטמא את הטמא עד שיהיו עיניו בנגע.

הראשון שזכר זצ"ל בספרו שו"ת צפנת פענח (סימן יג) דן לענין ראיית נגעים על ידי מראה, ומדמה זאת לראיה בעשית לגבי ק"ש. ועיין בתפארת ישראל על המשנה במסכת נגעים (פ"ב אות ד) שדן לענין ראיית נגעים בכהן שיש לו משקפיים.

האם מותר לרפאות צרעת באמצעות הקרנות? הוכח מפרשת השבוע!

אחת זרחה צרעת קטנה על הרגל של ר' זלמלע מוולוז'ין והרופא אמר שצריך לחתכה, והגר"ז אמר שיש לה מראה בהרת ולדעת איסור לאו של קציצת בהרת נהג גם בזמן הזה. וכתב על כך האילת השחר שכנראה

אוכלים ובעלים מתכפרים ואמרו חז"ל בזמן שבה"מ קיים מזבח מכפר עכשיו שלחנו של אדם מכפר עליו ופרש"י שאוכלים על שלחנו עניים מהוגנים ואין היה"ר שאומר בחטאת עולה רק במקום זריקת הדם אבל לא במקום אכילת בשר ואין היה"ר עולה במקום כל הקרבן של החטאת מה שאין כן היה"ר של העולה שהוא כולה כליל הוא העולה במקום כל הקרבן היה"ר של עולה קודם.

ובספר בדעת תורה (או"ח סימן א') וכן בספר מאסף לכל המחנות (או"ח סימן א' ס"ק נ"ח) תרצו: על פי מה שכתב רש"י בפרשת השבוע על הפסוק "אחד לעולה ואחד לחטאת" דלא הקדימה הכתוב אלא למקראה, אבל הקרבת חטאת קודם לעולה, ובגור אריה שם כתב דרש"י סבירה ליה דצריך לקרוא מקודם עולה ואחר כך חטאת, לפי זה אתי שפיר.

ובהגהות מהר"ב פרנקיל מתרץ: על פי מה שכתב השאגת אריה (סימן כ"ח) דהא דיש דיני קדימה בתדיר ומקודש וכדומה, היינו כשדווקא שניהם הם עליו בחיוב, אבל אם אחד הוא רשות, יכול להקדימו, שאינו באותו משקל כלל של החיוב, וכשאר צרכיו שעושה, שאין בזה דין קדימה, ולכן יכול להקדים ציצית לפני תפילין, אף על פי שתפילין מקודש יותר, משום דציצית רשות הם, ולפי זה מיושב, דהיכא בקריאת פרשת הקרבנות, שאינם כל כך חובה, אם כן הוא כרשות, שאין בזה דיני קדימה, עיין בדעת תורה מה שתמה עליו.

יהודי פגש את רבו בדרך לבית הכנסת בדרכם להתפלל שחרית, כאשר רבו לבוש כבר בטלית ותפילין, ואילו הוא עצמו טרם לבש את תפיליו אלא החזיק בידו את נרתיק הטלית ותפילין, וכאשר הגיעו לפתח בית הכנסת, הסתפקו על מי להיכנס תחילה, האם הרב שמעוטר כבר בטלית ותפילין, או התלמיד שמחזיק את תפילין בידו?

נאמר במהרי"ל (ליקוטים אות פ) "כשהלך הנושא ספר אצלו, אמר לו להיכנס או לצאת לפניו בפתח". הרי שיש ענין שמי שמחזיק ספר, יכנס בפתח תחילה. ולכאורה הוא הדין למי שמחזיק תפילין בידו, שקדושתו גדולה יותר משאר ספרים.

והנה הבית הלוי נשאל באחד השובש בטלית ותפילין, ואחד אוחז התפילין בידו, מי יכנס תחילה, והוכיח מהמשנה המובאת בגמרא במסכת סוכה דף ה ע"ב 'הנכנס לבית המנוגע, וכליו על כתפו, וסנדליו וטבעותיו בידו, הוא והן טמאין מיד. היה לבוש כליו וסנדליו ברגליו, וטבעותיו באצבעותיו, הוא טמא מיד, והן טהורים עד שישהה בכדי אכילת פרס, והביאור הוא דכאשר אינו לבוש בהם יש להם חשיבות בפני עצמם, מה שאין כן כאשר הוא לבוש בהם, הם טפלים ובטלים לאדם

"זאת היה תורת המצורע ביום טהרתו והובא אל הכהן" (יד ב)

הרמב"ם בהלכות טומאת צרעת (פ"ט ה"א) כתב: הכול מתטמאים בנגעים אפילו קטן בן יומנו. ובהמשך דבריו (פרק ו' הלכה ד) כתב הרמב"ם שעובר אינו מיטמא בנגעים. ובטעם הדבר מדוע עובר אינו מיטמא בנגעים, נכתבו בזה כמה טעמים:

הר"ש משאנץ (על תו"כ פ"א ה"א בשם י"מ) כתב משום שעובר לא נקרא אדם, וכתוב (ויקרא יג ב) אדם כי יהיה בעור בשרו.

אולם הר"ש משאנץ עצמו חולק על זה וסובר שעובר כן נחשב לאדם, ומה שאינו מיטמא משום דכתיב "כי יהיה" ודרשינן בהווייתו דהיינו משנולד.

ובקרוב אהרן (על התו"כ שם) והביאו החפץ חיים בביאורו על התו"כ שם, וכן מובא בפנים יפות (תזריע יג ו) כתב בזה טעם שלישי, שכיון שהכהן אינו יכול לראותו, לכן אינו מיטמא משום שרק נגע הראוי להראותו לכהן מטמא.

ויש להסתפק לפי הטעם שהכהן אינו יכול לראותו, מה יהיה הדין אם הכהן ראה נגע על העובר על ידי מכשיר טכנולוגי היכול לשקף את עורו של העובר, כמו שעושים עם אולטרה סאונד בשרירים וברקמות, האם זה נחשב ראייה או לאו?.

בקובץ ישורון (כרך כו עמוד רפד) מביא פנינה נפלאה מהגאון רבי פנחס הירשפונג זצ"ל שמביא את דברי בעלי התוספות (במדבר יב יב) וכן מובא בדעת זקנים, בריב"א, ובפענח רזא על הפסוק שמה רבינו התפלל

"ובשר כי תהיה בו בעורו שחין ונרפא" (יג ח)

מורן ראש הישיבה הגרא"ל שטיינמן זצוק"ל בספרו אילת השחר (על התורה, תזריע, עמוד פד) הביא את המסופר בספר תולדות אדם שפעם

להם ללמוד תורה נענשה ולקתה בצרעת, משא"כ ר"ע דאמר אף אהרן נצטרע סבר כמ"ד דסיפר אין לו תקנה ולכן גם אהרן נענש כמו מרים כיון שחטאם שווין.

ובמהרש"א (שם) כתב טעם אחר מדוע אהרן לא נצטרע: לפי שמרים פתחה בדיבור כדאיתא במדרשות ותדבר מרים ואהרן וגוי מלמד שמרים פתחה שלא הייתה רגילה לדבר בפני אהרן, כדאמרינן שאמרה צפורה למרים אוי להן לנשותיהן של אלו... הלכה אצל אהרן ואמרה לו לכך נצטרע מרים ולא אהרן, ולפי המאן דאמר שגם אהרן נצטרע צ"ל הא דנתרפא אהרן מיד ולא כן מרים היינו נמי מהאי טעמא לפי שהיא פתחה לדבר במשה ואמר כמאן דאמר שאף אהרן נצטרע דכתיב ויפן וגוי שפנה מצרעתו משום דהוה ליה למכתב וירא אהרן והנה היא מצרעת.

האם מותר לתלמיד לגלות למלמד דבר גנאי על חברו? הוכח מפרשת השבוע!

לתלמידיו שאיסור לשון הרע חמור מאד, אולם כאשר הדברים הם לתועלת אין איסור לשון הרע, ועיין בספרו החפץ חיים (סוף כלל ד') ובחוברת מרפא לשון במאמר הסבא מקלם זצ"ל בשם הגרי"ס זצ"ל שהוכיח בראיות ברורות שכל לתועלת אין בו איסור לשון הרע וכאן שזה לטובת חינוך התלמיד, אין בזה חשש לשון הרע, אלא אדרבה כשם שיש איסור לספר רע על חברו, כך יש חיוב להודיע לרב שיכול להוכיח לפעול ולעשות ולא נקרא לשון הרע כלל, ומביא שמו"ר הגר"מ פיינשטיין זצוק"ל בספרו "אגרות משה" (יו"ד חלק ב' סימן ק"ג) כתב שדבר מכוון הוא לעשות כן וגם יגרום שיקלו באיסור לשון הרע, אבל לא ראיתי בזה חשש, רק מסביר לילדים מהו איסור לשון הרע, ומסביר שבנידון דידן לא שייך לשון הרע כיון שמכווין לתועלת עיין בחפץ חיים הנ"ל ובבאר מים חיים (שם כלל ד' ס"ו) ובהגה"ה (שם).

וכן כתב מו"ר הגרש"ה וואזנר זצוק"ל בספרו שו"ת שבט הלוי (חלק י סימן קסב): "דדבר פשוט דאם הדרישה וחקירה לטובת החינוך והתלמיד שמתר לחקור עליו ואין הנחקר עליה יכול לפטור עצמו בטענת לשון הרע כי טובת התלמיד היא, ולפעמים טובת תלמידים האחרים למנוע טעות הרבים או חטא הרבים."

איך יתכן שאדם הנמצא בחדר, מותר לו לצאת רק דרך החלון?

הייתה ההווה המינה שיסגיר הכהן בהיותו בתוך הבית, "מאין יצא הכהן, ודוחק לומר דאתא לאפוקי שלא יצא הכהן אחר ההסגר דרך חלונות או דרך פרצה, אלא נראה לומר דאין צריך רק להסגיר את הבית... אבל על כל פנים רשאי לפותחו רגע ביני וביניי, עכ"ל. מבואר בדבריו, שלמרות שהסגיר את הבית מתוכו, בכל זאת מותר לו לפתוח את הדלת כדי לצאת, ודלא כשיטת הר"י קורקוס הנ"ל.

לסיכום: לשיטת הר"י קורקוס אליבא דהרמב"ם, כהן שהסגיר את הבית בהיותו בבית, אסור לו לצאת דרך הדלת לאחר שהסגיר הכהן את הבית, ויצטרך לצאת דרך החלון. וצ"ע אם מותר לפרוץ פרצה בקיר, דאולי גם זה נוגד את ה"והסגיר".

ויתכן שהלכה זו יכולה להיות נוהגת גם בזמן הזה, כמבואר ברמב"ם בהלכות טומאת צרעת (פ"א ה"ו) שכתב שצרעת נוהגת אף שלא בפני הבית, ועיין בתפארת ישראל בהקדמתו לנגעים בקונטרס מראה כהן שכתב וז"ל: ומימי תמהתי למה אין נוהגים כן בזמן הזה, ושאל שאלה זו את רבינו עקיבא איגר, ע"ש.

קיימת היכי תמצוי פשוטה נוספת, כגון כהן שנמצא בבניין גדול, ובאחד הדירות נפטר אדם, אסור לכהן לצאת מן הבית דרך הפתח, כי חדר המדרגות הוא במצב של סוף טומאה לצאת אבל מותר לו לצאת מהחלון החוצה. אכן איסור זה הוא רק לפי שעה, עד שיוציאו את המת. (חש"ח נדרים נו ע"ב).

והקשה בעיון יעקב (שם) וז"ל: אף על גב דכתיב בהדיא ותדבר מרים ואהרן, הרי ששניהם שווים בחטא ובוודאי עונשן שווין?

ומתרץ העיון יעקב: דפליגי במחלוקת בגמרא במסכת ערכין (דף ט"ו ע"ב) מה היא תקנתם של מספרי לשון הרע, אם ת"ח הוא יעוסק בתורה, שנאמר מרפא לשון עץ חיים וכו', ר' אחא בר חנינא אומר סיפר אין לו תקנה שכבר כרתו דוד ברוח הקודש שנאמר ייכרת ה' כל שפתי חלקות לשון מדברת גדולות, דהיינו טעמיה דר"ב דסובר דלא נצטרע אהרן והרי אהרן ומרים דיברו יחדיו, משום דסבירא ליה דיש תקנה למספרי לשון הרע ע"י התורה, ומכיוון שהיה אהרן עוסק בתורה וכדכתיב כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיו וגוי, לכן ניצול מעונשו, וכל זה לגבי אהרן, מה שאין כן אצל מרים דנשים לאו בני תורה נינהו ואסור

ותתי ליהם כביתו וכוונתו: יד ושם טוב מנשים וספיקות שם שלום אהרן אהרן לא יכרת
אתה שתמיד רצית להנציח את קרובך ויקרך
בצורה מכובדת הנצחה זו יכולה להיות שלך!
אנו נערכים להגדלת חדר השיעורים שיפוך והרחבת
עזרת הנשים ובניית ארון קודש.
בוא ותהיה חלק בכל העשייה הרוחנית ושותף בכל
הזכויות של לימוד התורה והתפילה
ברכישת ובתרומה של אמה על אמה.
לפרטים נוספים הרב יוסף ויצמן: 052-8144488
הרב שמעון נעים: 058-7700681
 ניתן לתרום ולסייע גם בביט במספר: 052-8144488 bit

הנה מרן הגר"מ שטרנבוך שליט"א בספרו שו"ת תשובות והנהגות (כרך א' סימן תתל"ט) נשאל במלמד שאמר לתלמידיו לגלות לו דבר גנאי מי עשה אם מותר להם לספר לו ומסיק נראה שהמלמד צריך להקדים ולומר

"יוצא הכהן מן הבית אל פתח הבית והסגיר את הבית שבעת ימים" (יד לח) איך יתכן שאדם הנמצא בחדר, אסור לו לצאת ממנו דרך הפתח, כי אם דרך החלון או הגג או שאר פרצה שבבית?

נאמר בגמרא במסכת נדרים (דף נו ע"ב) ומנין שאם הלך הכהן מן הבית שנראה בו כנגע לביתו והסגיר... שהסגרו מוסגר, תלמוד לומר לומר והסגיר את הבית מכל מקום. ועיין בר"ש בנגעים (פ"ב מ"ו) שכתב על פי התוספתא, שאם עמד הכהן בתוך הבית המנוגע והסגיר, בדיעבד הסגרו הסגר. ע"ש.

וכן כתב המשנה למלך בהלכות טומאת צרעת (פ"ד ה"ה ד"ה ואחר) בשם הר"י קורקוס בדעת הרמב"ם שאף אם הסגירו מתוך הבית, הסגרו הסגר. וראוי לציין שהמשנה למך עצמו פליג וסובר שההסגר לא חל, יעו"ש. והקשה הר"י קורקוס דלכאורה קשה, אם הכהן הסגיר את הבית כשהיה בתוכו, איך הוא יצא ממנו, הרי אחרי סגירת הבית, אסור לפתחו שבוע שלם? ותירץ הר"י קורקוס שיצא דרך הגג או החלון וכיצא בזה.

הנה פתרון החידה, כהן שראה נגע בבית ואמר הרי הוא מוסגר, והוא עצמו היה בתוך הבית או משהו אחר, אסור לו לצאת, כיון שהכהן הסגיר אותו ואסור לו לפתוח את הדלת לצאת, ואם פתח עבר על מצות עשה של "והסגיר".

אכן יעויין במשנה במסכת נגעים (פ"ב מ"ו): "אינו הולך לתוך ביתו ומסגיר, ולא בתוך הבית שהנגע בתוכו ומסגיר, אלא עומד על פתח הבית שהנגע בתוכו ומסגיר, שנאמר... והקשה התפארת ישראל (אות מז) מה

לאחר שנים של הדפסת והפצת עלון זה בארץ ובחו"ל, מאחר והוצאת העלון כרוכה בהוצאות כספיות גדולות לצערנו הרב אנו נאלצים לצמצם מאוד את כמות הדפסת והפצת העלונים.

מעוניין לזכות את הרבים? אתה יכול בשמחה להדפיס עלון זה ולהפיצו באזור מגורך.
 ניתן לעזור בהוצאת והפצת העלון ולהקדיש עלונים לזיכוי הרבים לבריאות אושר נחת זש"ק ולע"נ קרובים וידידים.
 המעוניין להיות שותף בהוצאת העלון ולזכות את הרבים יוכל לפנות לטלפון: 052-8144488

ניתן ולהיות שותף בזיכוי הרבים ולתרום גם בביט בטלפון: 052-8144488 bit